

MINISTERIE
VAN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

[C – 2012/31607]

26 JULI 2012. — Omzendbrief betreffende de toepassing van de ordonnantie van 12 juli 2012 (gewijzigd door de ordonnantie van 23 juli 2012) betreffende de controle van de mededelingen en de imagobevordering van de plaatselijke overheden tijdens de verkiezingsperiode

Dames en Heren Burgemeesters en Schepenen,

Dames en Heren Voorzitters van de Openbare Centra voor Maatschappelijk Welzijn,

Dames en Heren Leden van het Controlecollege van de verkiezingsuitgaven,

I. OPZET EN BESTAANSREDEN VAN DE ORDONNANTIE

Het uitoefenen van een uitvoerend mandaat bij de gemeentelijke overheid verschaft toegang tot door de gemeenschap gefinancierde middelen om te communiceren met het publiek, en dit vanuit de legitieme doelstelling om de bevolking te informeren. In verkiezingstijd betaamt het evenwel deze informatie te onderwerpen aan bepaalde regels, net zoals dat gebeurt voor de uitvoerende organen van de federale en gefedereerde overheden, om zo het risico te vermijden dat er ongelijkheid zou ontstaan tussen de kandidaten, wanneer deze personen opkomen bij verkiezingen.

Met het oog op een volkomen gelijke behandeling van alle kandidaten heeft de ordonnantie tot doel een kader te scheppen voor de mededelingen van de leden van het College van Burgemeester en Schepenen en de Voorzitter van het O.C.M.W. tijdens de periode die is begrepen tussen de 95ste dag vóór de verkiezingen en de dag van de stemming. Voor de verkiezingen van 14 oktober 2012 gaat die periode in op 1 augustus 2012.

Vanaf die datum zullen de uittrede bestuursploegen een veel grotere voorzichtigheid aan de dag moeten leggen opdat de gebruikelijke gemeentecommunicatie niet zou ontaarden in verkiezingspropaganda.

De ordonnantie heeft dus tot doel de reeds bestaande regels aan te vullen en meer bepaald de wet van 10 juli 1994 betreffende de beperking en de controle van de verkiezingsuitgaven voor de verkiezing van de provincieraden en de gemeenteraden, de districtsraden en voor de rechtstreekse verkiezing van de raden voor maatschappelijk welzijn.

De nieuwe ordonnantie voorziet in een nieuwe bestraffing van dergelijk gedrag tijdens verkiezingsperiodes, met name het aanrekenen van de kostprijs van de gelaakte mededeling op het quotum van verkiezingsuitgaven voor de eerste gemeentelijke stembusgang die volgt op degene met het oog waarop de gelaakte mededeling heeft plaatsgevonden.

II. TOEPASSINGSVOORWAARDEN

a. Ratione temporis

Het systeem waarin de ordonnantie voorziet is van toepassing vanaf de 95ste dag vóór de organisatie van de verkiezingen tot op de dag van de stemming. Deze periode geldt voor iedere stembusgang, dus zowel voor gemeentelijke en gewestelijke verkiezingen als voor federale en Europese verkiezingen, met uitzondering evenwel van vervroegde federale verkiezingen, waarop de regeling niet van toepassing is.

Het is de opstartdatum van de mededeling, de informatiecampaagne of het evenement die bepaalt of de regeling waarin de ordonnantie voorziet, van toepassing is.

Met het opstarten van de mededeling wordt de openbaarmaking ervan bedoeld : aanplakken van affiches, verspreiding van brochures, publicatie, enz.

Zo is de ordonnantie niet van toepassing op een campagne die opgestart is vóór de 95ste dag voorafgaand aan de stemming, maar die nog loopt na die datum (affiches nog aangeplakt). De ordonnantie is daarentegen wel van toepassing op een mededeling die bekendgemaakt wordt na de 95ste dag vóór de stemming.

Voor websites dient opgemerkt te worden dat ook rekening gehouden moet worden met de publicatiedatum van het artikel in kwestie. Het is niet vereist alle oude artikels te verwijderen, maar artikels die gepubliceerd worden na de datum waarop de regeling van de ordonnantie ingaat, moeten voldoen aan de voorschriften.

Rekening houdend met het feit dat deze tekst erg kort voor de komende gemeenteraadsverkiezingen in werking treedt, is voorzien in een bijzondere overgangsregeling om alle betrokken actoren kennis te laten nemen van de nieuwe regels. Daarom begint de periode waarop het systeem betrekking heeft, voor de gemeenteraadsverkiezingen van 14 oktober 2012 pas op 1 augustus 2012.

MINISTERE
DE LA REGION DE BRUXELLES-CAPITALE

[C – 2012/31607]

26 JUILLET 2012. — Circulaire relative à l'application de l'ordonnance du 12 juillet 2012 (modifiée par l'ordonnance du 23 juillet 2012) visant le contrôle des communications et la promotion des autorités publiques communales en période électorale

Mesdames et Messieurs les Bourgmestres et Echevins,

Mesdames et Messieurs les Présidents des Centres publics d'Action sociale,

Mesdames et Messieurs les Membres du Collège de contrôle des dépenses électorales,

I. PHILOSOPHIE ET RAISON D'ÊTRE DE L'ORDONNANCE

L'exercice d'une fonction exécutive au sein des instances communales donne accès à des moyens de communication envers le public, financés par la collectivité, dans un but légitime d'information de la population. Cependant, en période électorale, il convient d'encadrer cette information, à l'instar de ce qui existe pour les exécutifs des autorités fédérales et fédérées, afin d'empêcher tout risque d'inégalité entre les candidats lorsque ces personnes se présentent à des élections.

Afin de rétablir une stricte égalité entre les candidats, l'ordonnance a pour objectif d'encadrer les communications des membres du Collège des Bourgmestres et Echevins et du Président du Centre public d'Action sociale comprises entre le 95e jour avant les élections et le jour de l'organisation du scrutin. Pour les élections du 14 octobre 2012, la période débute le 1er août 2012.

A partir de cette échéance, les équipes sortantes doivent être beaucoup plus prudentes de manière à ce que la communication habituelle de la commune ne se transforme pas en propagande électorale.

L'ordonnance vise donc à compléter les règles qui existent déjà et notamment la loi du 10 juillet 1994 relative à la limitation et au contrôle des dépenses électorales engagées pour les élections des conseils provinciaux, communaux et de districts et pour l'élection directe des conseils de l'aide sociale.

Cette nouvelle ordonnance apporte une nouvelle sanction à ce type de comportement en période électorale : l'imputation du coût de la communication incriminée sur le quota de dépenses électorales pour le premier scrutin communal qui suit celui pour lequel la communication incriminée a eu lieu.

II. CONDITIONS D'APPLICATION

a. Ratione temporis

Le mécanisme prévu par cette ordonnance est d'application du 95e jour avant l'organisation des élections jusqu'au jour de l'organisation du scrutin. Cette période prend cours avant chaque scrutin : communal, régional, fédéral et européen à l'exception d'une élection fédérale anticipée pour laquelle ce mécanisme ne s'applique pas.

C'est la date du lancement de la communication de la campagne d'information ou de l'événement qui détermine l'applicabilité, ou non, du mécanisme prévu par l'ordonnance en question.

Par lancement de la communication, on entend le fait de la rendre publique : placement des affiches, distribution des brochures, publications, etc.

Ainsi, une campagne lancée avant le 95e jour avant les élections, mais dont les effets perdurent (affiches restantes placardées) n'est pas concernée. A contrario, une communication débutant après le 95e jour avant les élections, est concernée par cette ordonnance.

Pour un site internet, il y aura lieu d'observer également la date de publication de l'article en question. Il ne faut pas que l'ensemble des anciens articles soient retirés, mais les articles publiés après la date d'entrée en vigueur du mécanisme prévu par cette ordonnance doivent en respecter les prescrits.

Compte tenu de la date d'application de ce texte, fort proche des prochaines élections communales, une disposition transitoire particulière a été prévue afin que tous les acteurs soient informés des nouvelles règles. Ainsi, la période concernée par ce mécanisme ne débute que le 1er août 2012 pour les élections communales du 14 octobre 2012.

b. Ratione personae

Het verbod terzake betreft de mededelingen van :

- De leden van het College van Burgemeester en Schepenen.
- De voorzitter van de Raad van het Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn.

c. Ratione materiae

Alle mededelingen, informatiecampaagnes of evenementen georganiseerd door de in punt b. bedoelde personen zijn verboden wanneer volgende voorwaarden – gelijktijdig – vervuld zijn :

1. De mededeling, de informatiecampaagne of het evenement is niet verplicht op grond van een wettelijke of verordenende bepaling.
2. De mededeling, de informatiecampaagne of het evenement wordt, al dan niet rechtstreeks, met overheidsgeld gefinancierd.
3. De mededeling, de informatiecampaagne of het evenement bevordert het persoonlijk imago van een of meer leden van het College van Burgemeester en Schepenen, de Voorzitter van het O.C.M.W. of van hun politieke partij.

Bovendien worden bepaalde handelingen de facto geacht het persoonlijk imago van de in deze ordonnantie bedoelde personen te bevorderen en bijgevolg te beantwoorden aan de derde hierboven vermelde voorwaarde :

- « De vermelding van zijn naam met uitzondering van het gebruik van de titel van de functie of het gebruik van zijn afbeelding in een mededeling of een informatiecampaagne, in ongeacht welke vorm, die niet nominatief gericht is aan een ruim publiek waarbij de boodschap niet uitsluitend objectieve informatie betreft maar de verwezenlijkingen en acties van de betrokken persoon of andere mandatarissen van dezelfde politieke partij in het bestuur van de gemeentelijke instelling positief belicht ».

Een voorbeeld hiervan is een mailing naar alle inwoners met overzicht van de verwezenlijkingen van de uittreedende meerderheid waarbij het werk van de leden van het College van Burgemeester en Schepenen positief belicht wordt of een informatiecampaagne in de vorm van affiches over een nieuwe gemeentelijke dienst waarbij het imago van de initiatiefnemende schepenen mee in de verf wordt gezet.

Behalve voor objectieve informatie (verplicht op grond van een wettelijke of verordenende bepaling) is elke vermelding van de naam en/of voornaam verboden bij grootschalige mededelingen, ongeacht of ze al dan niet persoonlijk verzonden worden.

Een mededeling van een individueel lid van het College van Burgemeester en Schepenen over beslissingen die werden genomen of evenementen waartoe beslist werd door voornoemd College geldt in geen geval als objectieve informatie.

Ook een verzending met de post, door de schepenen van cultuur, van persoonlijke uitnodigingen die enkel door hem- of haarzelf zijn ondertekend en waarin de nieuwe activiteiten in het cultureel centrum gepromoot worden, geldt niet als objectieve informatie en is dus niet toegestaan.

Om de gemeenteverheid de mogelijkheid te laten te communiceren met enkel vermelding van titel en hoedanigheid, geldt de veronderstelling van bevordering van het persoonlijk imago niet wanneer enkel de ambts titel van de mandataris vermeld is, zonder naam of voornaam en zonder afbeelding.

Het begrip « afbeelding » moet daarbij begrepen worden als een weergave waarop de persoon herkenbaar is. De bepaling van de ordonnantie betreft dus enkel de verpersoonlijking van een publicatie of evenement met een naam of afbeelding.

- « De al dan niet weerkerende evenementen georganiseerd op initiatief van een lid of meerdere leden van de plaatselijke overheid en waarbij, met uitsluiting van de titel van de functie, de naam of de afbeelding van een of meerdere leden van de plaatselijke overheid onder de aandacht wordt gebracht ».

Het uitsluitend via de titel van de functie promotie voeren voor een al dan niet weerkerend evenement, dat rechtstreeks of onrechtstreeks gefinancierd wordt met overheidsgeld, wordt dus niet automatisch beschouwd als persoonlijke imagobevordering. De uitnodiging voor een bal van de Burgemeester, die noch de afbeelding, noch de naam van de persoon bevat, maar enkel de functie van de Burgemeester vermeldt, wordt dus niet automatisch beschouwd als verboden.

Evenementen die niet door de overheid gesubsidieerd worden, ressorieren dan weer onder de toepassing van de wetgeving op de verkiezingsuitgaven en worden naargelang van hun kenmerken al dan niet beschouwd als verkiezingsuitgaven.

- « De publicatie in het officiële gemeentebblad van meer dan één artikel over of ondertekend door hetzelfde lid van de plaatselijke overheid of van meer dan één foto van hetzelfde lid van de plaatselijke overheid per nummer ».

Elk lid heeft dus het recht een artikel en zijn of haar foto of afbeelding maximum per nummer in het gemeentebblad te publiceren.

b. Ratione personae

L'interdiction en place concerne les campagnes de communication organisées par :

- Les membres du Collège des Bourgmestre et Echevins.
- Le Président du Centre public d'Action sociale.

c. Ratione materiae

Toute communication, campagne d'information, ou événement organisé par les personnes définies au point b. est interdite si les conditions suivantes – cumulatives – sont remplies :

1. La communication, la campagne d'information ou l'événement n'est pas obligatoire en vertu d'une disposition légale ou réglementaire.
2. La communication, la campagne d'information ou l'événement est financé directement ou indirectement par des fonds publics.
3. La communication, la campagne d'information ou l'événement promeut l'image personnelle d'un ou plusieurs membres du Collège des Bourgmestre et Echevins, du Président du C.P.A.S. ou de leur parti politique.

Par ailleurs, certains actes énumérés limitativement sont présumés de facto promouvoir l'image personnelle des personnes concernées par cette ordonnance, et par conséquent remplir la troisième condition explicitée ci-dessus :

- « L'indication de son nom, à l'exclusion de l'utilisation du titre de la fonction, ou de l'utilisation de son effigie dans une communication ou dans une campagne d'information, quelle que soit sa forme, s'adressant de manière non nominative à un très large public lorsque le message délivré ne relève pas uniquement de l'information objective mais met en valeur les réalisations, les actions de la personne concernée ou d'autres mandataires du même parti politique dans la gestion de l'institution communale ».

Citons par exemple un envoi postal destiné à l'ensemble des habitants relatif au bilan de la majorité sortante mettant en avant les actions des membres du Collège des Bourgmestre et Echevins, ou encore une campagne informative sous forme d'affichage public d'un nouveau service communal qui inclurait l'image de l'échevin à l'initiative de ce nouveau service.

En dehors de l'information objective (obligatoire en vertu d'une disposition légale ou réglementaire), toute mention du nom et/ou prénom lors d'une communication à grande échelle, quelle soit envoyée personnellement ou non, est interdite.

Ne relève en aucun cas de l'information objective, la communication par un membre individuel du Collège des Bourgmestre et Echevins, de décisions ou d'événements dont la réalisation a été décidée précédemment par ce même Collège.

Par exemple, l'envoi d'invitations postales personnelles par l'échevin de la Culture et signé uniquement par lui, faisant la promotion de la nouvelle activité du centre culturel communal ne relève pas de l'information objective et n'est donc pas permis.

Afin de préserver la possibilité pour l'autorité publique de communiquer en ses seuls titres et qualité, la présomption ne s'applique pas lorsque seul le titre de la fonction, sans mention du nom ou du prénom et sans effigie du mandataire, est utilisé dans la communication.

L'effigie doit être comprise comme une figure qui rend reconnaissable une personne. C'est donc bien la personnalisation avec un nom ou une effigie d'une publication ou d'un événement qui est visée par cette disposition.

- « Les événements, récurrents ou non, organisés à l'initiative d'un seul membre ou de plusieurs membres de l'autorité publique locale et qui ont pour effet de mettre en avant, à l'exclusion du titre de la fonction, le nom ou l'effigie d'un ou de plusieurs membres de l'autorité publique locale. ».

N'est donc pas présumé d'office comme consistant en la promotion de son image personnelle, le fait d'assurer la promotion d'un événement, récurrent ou non, financé directement ou indirectement par de l'argent public, au moyen du seul titre de la fonction. L'invitation à un Bal du Bourgmestre qui se ferait en n'indiquant ni l'effigie, ni le nom de la personne mais seulement une mention de la fonction du Bourgmestre n'est donc pas présumée d'office être interdite.

Les événements qui ne sont pas subsidiés par des pouvoirs publics sont régis quant à eux par la législation relative aux dépenses électorales et en fonction de leurs caractéristiques seront ou non considérés comme dépenses électorales.

- « La publication dans le journal officiel communal de plus d'un article relatif à ou signé par le même membre de l'autorité publique reprise ci-dessus, ou de plus d'une photographie d'un même membre de la même autorité publique locale par numéro ».

Chaque membre a donc le droit de publier un article et une photo (ou son effigie) maximum par numéro du journal communal.

Er dient op gewezen dat het feit dat er niet automatisch van wordt uitgegaan dat de publieke mededeling dient om het persoonlijke imago van de auteur ervan te bevorderen niet betekent dat het Controlecollege op grond van de voorgelegde elementen niet tot de vaststelling komt dat het wel degelijk gaat om een mededeling die in de zin van deze ordonnantie verboden is. De toezichthoudende overheid vestigt de aandacht van de bestemmingen van deze omzendbrief dan ook op de omzichtigheid die aan de dag gelegd moet worden bij iedere mededeling tijdens de referentieperiode.

III. CONTROLE EN BESTRAFFING

De controle op de naleving van voornoemde regels berust bij het Controlecollege dat is ingesteld bij ordonnantie van 29 april 2004 betreffende de controle van de verkiezingsuitgaven en de regeringsmededelingen.

Dit College kan zijn bevoegdheid op drie wijzen uitoefenen :

- hetzij op eigen initiatief,
- hetzij op vraag van een derde van zijn leden,
- hetzij na klacht van een gemeentemandataris of een politieke partij.

De termijn om beroep in te stellen bij het Controlecollege bedraagt 6 maanden vanaf de dag van de stemming. Na de aanhangigmaking beschikt het College over een daadwerkelijke onderzoeksbevoegdheid en kan het alle stukken opvragen die nodig zijn voor het vaststellen van de feiten.

Ingeval het Controlecollege tot de bevinding komt dat de verbodsvoorwaarden vervuld zijn, rekent het de kosten van de betrokken mededeling bij de verkiezingsuitgaven van de belanghebbenden bij de volgende gemeenteraadsverkiezingen waaraan ze deelnemen.

Hoogachtend,

De Minister-President,
Ch. PICQUE

Il convient de souligner que le fait de ne pas présumer d'office le caractère promotionnel de l'image personnelle de l'auteur de la communication publique ne signifie pas que l'ensemble des éléments soumis au Collège de contrôle ne l'amène pas à constater qu'il s'agit bien d'une communication prohibée au sens de la présente ordonnance. L'autorité de tutelle attire donc l'attention des destinataires de la présente circulaire sur la prudence qui doit entourer toute communication pendant la période de référence.

III. CONTRÔLE ET SANCTIONS

Le contrôle des règles précitées est confié au Collège de contrôle institué par l'Ordonnance du 29 avril 2004 organisant le contrôle des dépenses électorales et des communications gouvernementales.

Ce dernier est saisi de trois manières différentes :

- soit d'initiative,
- soit sur demande d'un tiers de ses membres,
- soit sur plainte d'un mandataire communal ou d'un parti politique.

Le délai pour introduire un recours au Collège de contrôle est de 6 mois à dater du jour du scrutin. Lorsque le Collège est saisi, il dispose d'un véritable pouvoir d'instruction puisqu'il peut demander toutes les pièces nécessaires à l'établissement des faits.

Lorsqu'il constate que les conditions de l'interdiction sont remplies, il impute les frais de cette communication sur les dépenses électorales des candidats lors des prochaines élections communales auxquelles ils se présentent.

Veuillez agréer, Mesdames, Messieurs, l'assurance de ma considération distinguée.

Le Ministre-Président,
Ch. PICQUE

MINISTERIE VAN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

[C - 2012/31623]

6 AUGUSTUS 2012. — Gemeenteraadsverkiezingen 14 oktober 2012. — Aanbevelingen om de toegang van personen met beperkte mobiliteit (PBM) tot de stembureaus te vergemakkelijken en om hun hiervoor de nodige bijstand te verlenen

Aan de Dames en Heren Burgemeesters en schepenen van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest,
Geachte Dames en Heren Burgemeesters en Schepenen,

Op 14 oktober aanstaande vinden de gemeenteraadsverkiezingen plaats. Bij deze gelegenheid vraag ik uw aandacht voor het probleem van de toegankelijkheid tot de stembureaus. Voorafgaandelijk bedank ik de gemeentebesturen die reeds vele jaren belangrijke inspanningen doen om de toegankelijkheid van deze lokalen te verbeteren.

Personen met beperkte mobiliteit kunnen diverse moeilijkheden ondervinden, die de daadwerkelijke uitoefening van hun stemrecht verhinderen. Personen met een handicap of ouderen worden soms geconfronteerd met onpraktische stemgebouwen die het stemmen niet eenvoudig maken.

Het verlies of de vermindering van de functionele vaardigheid van een persoon kan in zekere mate opgevangen worden door hulpmiddelen die dagelijks gebruikt worden (rolstoel, geleidehond, witte stok,...). Toch is het essentieel dat de omgeving van stembureaus aangepast wordt om deze personen zelf als kiezer te laten participeren.

Hiertoe vindt u in bijlage een document met een reeks aanbevelingen teneinde zoveel mogelijk kiezers actief en autonoom deel te laten nemen aan de uitvoering van dit democratisch proces.

De doelstelling bestaat erin door bijgaande praktische adviezen alle personen met beperkte mobiliteit de mogelijkheid te bieden zich zonder problemen naar het stemhokje te begeven om daar hun stemrecht uit te oefenen.

Ik bedank u voor het gevolg dat u aan dit rondschrijven zal geven.

De Minister-President,
Ch. PICQUE